

Provincies partner in het Klimaat- en Energiebeleid

**Inbreng Interprovinciaal Overleg
Begrotingsbehandeling Klimaat en Groene Groei**

Provincies onmisbare schakel in de energietransitie

De gisteren gepubliceerde Klimaat- en Energieverkenning laat zien dat er nog veel werk aan de winkel is om de afgesproken klimaatdoelen te halen. Provincies zijn een cruciale partner bij het klimaat- en energiebeleid. Zij spelen een belangrijke, gebiedsgerichte rol bij het opstellen van energievisies, het opstellen van provinciale plannen voor energieprojecten en voeren regie op het oplossen van netcongestie. Ook spelen zij een rol bij het versnellen van de warmtetransitie. Bijvoorbeeld door provinciale warmtebedrijven, versnelling van ruimtelijke procedures voor netuitbreidingen, het organiseren van energyhubs of een goede, werkbare aanpak voor natuurvriendelijk isoleren. Ook zijn zij ruimtelijk regisseur bij uitstek en spelen daarmee een belangrijke rol bij de ruimtelijke inpassing van energieprojecten.

Graag bereid tot nieuwe samenwerkingsafspraken

Tijdens het vorige kabinet zijn er in het klimaatakkoord samenwerkingsafspraken gemaakt met de medeoverheden. Een ROB-advies heeft in beeld gebracht wat dat financieel vraagt. De nieuwe minister heeft aangegeven tot nieuwe samenwerkingsafspraken te willen komen. Die samenwerking moet de volgende fase van de energietransitie ondersteunen: gericht op het versterken van de samenhang tussen de verschillende sectoren (warmte, opwek, infrastructuur, industrie). Maar ook het sneller wegnemen van belemmeringen en het vergroten van uitvoeringskracht. Provincies steunen die lijn en staan open voor nieuwe afspraken.

ROB-advies erkent rol provincies

De Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) publiceerde negen maanden geleden het advies 'Koersen op klimaatneutraal', een herijking van het eerdere rapport 'Van Parijs naar praktijk' uit 2020. Dit nieuwe advies geeft aan dat provincies inmiddels een belangrijke en randvoorwaardelijke rol zijn gaan spelen in de energie-infrastructuur en netcongestie. Deze taken waren niet eerder meegenomen.

Provincie cruciaal voor uitdagingen woningbouw en economie

De rol van de provincies betreft onder meer het regionaal programmeren en verdelen van schaarste op het energienet en het voeren van regie op netcongestie. Dit is cruciaal voor het realiseren van de klimaatdoelen maar minstens zo belangrijk om woningbouw en economische groei mogelijk te maken. Medeoverheden zijn bijvoorbeeld niet meer in staat om de problematiek van netcongestie op te lossen, wat leidt tot een reeks van negatieve effecten. Nieuwe verbruikers kunnen niet meer worden aangesloten op het elektriciteitsnet, bestaande bedrijven moeten hun uitbreidingsplannen uitstellen en grootschalige woningbouwprojecten lopen vertraging op. In sommige regio's dreigt zelfs een stop op elektriciteitsaansluitingen. Bovendien kunnen zon- en windenergieparken niet worden aangesloten of moeten hun productie beperken. Provincie pakken hier nu een cruciale coördinerende rol om netcongestie het hoofd te bieden, maar de benodigde structurele financiering hiervoor ontbreekt.

Na negen maanden duidelijkheid nodig!

Zorgwekkend is dat het ROB-rapport tot nu toe niet heeft geleid tot bestuurlijke appreciatie of besluitvorming. Dit is des te verontrustender nu in de voorliggende begroting van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei voor 2025 al een bezuiniging is doorgevoerd voor de al eerder toegezegde 'uitvoeringsmiddelen klimaat'. Het betreft hier een efficiencykorting van 10% die is doorgevoerd, gekoppeld aan het voornemen om de specifieke uitkeringen (SPUKS) over te hevelen naar de provincie- en gemeentefondsen. Deze korting leidt opgeteld tot een bezuiniging van 80 miljoen euro in 2029 op de uitvoeringskosten van het klimaatbeleid door medeoverheden (dus voor provincies en gemeenten samen). Dit wringt omdat er geen sprake is van 10% overhead- en verantwoordingskosten. De provincies vinden deze bezuiniging daarom niet alleen inhoudelijk onwenselijk, maar ook niet verdedigbaar vanuit oogpunt van efficiency.

Zekerheid provincies en gemeenten

In het licht van deze financiële uitdagingen adviseert de ROB om voldoende middelen beschikbaar te houden om de klimaat en energiedoelstellingen te halen. Dit is van cruciaal belang voor de continuïteit in lange termijnplanning, het bieden van zekerheid aan provincies en gemeenten, en het waarborgen van doelgerichte besteding aan klimaat- en energieprioriteiten. Bovendien sluit het aan bij de lange termijn klimaatdoelstellingen.

Essentiële maatregelen

Gemeenten en provincies staan voor de uitdaging om snel te schakelen en innovatieve oplossingen te vinden, maar worden dus geconfronteerd met een gebrek aan uitvoeringsmiddelen en ambtelijke capaciteit. Het is daarom cruciaal dat snel actie wordt ondernomen om decentrale overheden in staat te stellen om adequaat bij te dragen aan de realisatie van de nationale klimaatdoelen. Bijvoorbeeld door het groeiende gevaar van netcongestie op regionaal niveau te bestrijden. De inzet moet gericht zijn op het onverkort en onverwijld implementeren van het ROB-advies door het Rijk, evenals het beschikbaar houden van de middelen zonder efficiencykorting.